

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5.2.1 Samenvatting

- Het uitgangspunt is een weerstandsratio van minimaal 1,0 zodat de onderkende financiële risico's worden afgedekt door de beschikbare weerstandscapaciteit.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit op de reguliere exploitatie is 5,4 miljoen euro.
- De berekende benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties is ook 5,4 miljoen euro.
- De ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt positief beïnvloed door de jaarlijkse storting in de reserve grondbedrijf van 5,17 miljoen euro. Ook de storting van het resultaat van de septembercirculaire 2017 en de structurele rente-inkomsten op verstrekte leningen dragen bij aan de verbeterde weerstandscapaciteit.
- De uitkomst van de bestuursrapportage 2018, de opgenomen stelpost voor het duurzaamheidsfonds en de inzet van middelen uit het coalitieakkoord zorgen voor een vermindering van de beschikbare weerstandscapaciteit.
- Na vaststelling van de programmabegroting 2019 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit per ultimo 2019 naar verwachting 0,2 miljoen euro negatief.

5.2.2 Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de [Kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2014](#) staan de beleidsdoelstellingen, uitgangspunten en strategie:

1. De gemeente streeft naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0.
2. Tegenvallers gedurende het jaar worden opgevangen door bijsturing binnen het hoofdtaakveld. Gedurende het jaar wordt geen tussentijds beroep gedaan op de algemene reserve, met uitzondering van de bestuursrapportage.
3. Incidentele meevallers vloeien bij de bestemming van het jaarresultaat naar de algemene reserve. Tussentijds aanwenden voor bijsturing van incidentele knelpunten binnen het hoofdtaakveld is toegestaan.
4. Voor investeringen geldt dat kosten en opbrengsten realistisch en met toereikende buffers voor onvoorzien worden geraamd. Het opstarten van risicovolle projecten wordt vermeden.

5.2.3 Actuele ontwikkelingen

Ontwikkeling risicoprofiel in 2018

In onderstaande top 15 van financiële risico's is rekening gehouden met de genomen beheersmaatregelen, het is dus een netto risico-inschatting. De genoemde bedragen betreffen de mogelijke impact voor één jaar, of indien van toepassing de projectduur. Stijgende en dalende risico's zijn met een pijl aangegeven. Stijging wil zeggen dat de inschatting van het risico in kans en/of financieel gevolg is toegenomen. Het geeft geen duiding over de verandering in de rangschikking op de lijst.

Top 15 financiële risico's - peildatum 9 augustus 2018

Nr.	Risico-omschrijving	Beheersmaatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
01	Niet of niet tijdig realiseren van in de begroting opgenomen taakstellingen.	Monitoring en bijsturing via de P&C-cyclus.	70%	max. 1,5 mln.	16,3%
02	Persoonsgegevens gaan verloren of worden onrechtmatig verwerkt.	Fysieke en logische beveiliging; procedures voor preventie en schadeherstel; bewustwording en training personeel. Er is een cyberrisk polis afgesloten.	70%	max. 0,9 mln. 	9,3%
03	Claims van derden door schade of door het niet nakomen van verplichtingen.	Er wordt gestuurd op afbouw van bouwclaims; afsluiten van verzekeringen.	20%	max. 4,0 mln.	8,0%
04	Minder uitgifte grond RBT dan gepland.	De grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd. Er is sprake van een robuuste voorziening.	50%	max. 1,0 mln.	7,3%
05	Autonome stijging kosten zorgverlening; maatwerkvoorzieningen Jeugd en WMO; open-einde regeling en implicaties CRvB inzake HO.	Monitoring feitelijke zorgvraag en tijdige analyse; transformatie van de zorg; sturing op toegang door beter gebruik van voorliggende voorzieningen.	10%	max. 4,0 mln.	5,9%
06	Aansprakelijkheid voor gevolgschade als gevolg van wijziging van plannen.	N.v.t.	50%	max. 0,4 mln.	4,8%
07	Boventalligheid van personeel; onvoldoende gedekte personeelskosten en WW-verplichtingen.	Maatregelen en activering via het loopbaancentrum; incidenteel budget voor frictiekosten in begroting.	30%	max. 1,0 mln.	4,4%
08	Hoger beroep op bijzondere bijstand.	Streng handhaving op misbruik van bijzondere bijstand; vermindering beleid beschermingsbewind.	50%	max. 0,5 mln.	3,7%
09	Aantal cliënten Jeugd doorverwezen door derden.	Afspraken met huisartsen over doorverwijzing; samenwerking in de regio; monitoring feitelijke zorgvraag.	70%	max. 0,3 mln.	3,1%
10	Staat van onderhoud van wegen is onvoldoende als gevolg van vorstschade of wortel opgroei.	Periodieke onderhoudsinspecties	20%	max. 1,0 mln. 	2,5%
11	Staat van onderhoud van enkele CT kunstwerken, bruggen, tunnels en	Er wordt gestuurd op risicobeperking, verlenging van levensduur en vervanging van	5%	max. 3,0 mln.	2,3%

Nr.	Risico-omschrijving	Beheersmaatregelen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	viaducten is onvoldoende, waardoor de gemeente voor mogelijke schadeclaims komt te staan.	kunstwerken. Herziening van verkeerskundige uitgangspunten wordt hierbij meegenomen.			
12	Lager exploitatieresultaat van een verbonden partij.	Bestuurlijke invloed voor zover mogelijk via statuten en strategisch beleidsplan. Actieve monitoring resultaatontwikkeling en analyse jaarstukken.	30%	max. 0,7 mln. 	2,1%
13	Tekort op BUIG-budget.	Eerste 5% tekort volledig voor rekening van gemeente. Tussen 5-12,5% wordt de helft vergoed. Daarboven volledige vergoeding conform vangnetregeling.	30%	max. 0,5 mln. 	2,0%
14	Onverwacht exploitatietekort Soweco, bovenop hetgeen in het meerjarig perspectief is afgedekt.	Bestuurlijke en financiële kaders voor Soweco zijn aangescherpt. Er komt een strategisch plan voor de omvorming naar een maatschappelijke onderneming. De omvorming duurt tot maximaal eind 2019	30%	max. 0,5 mln.	1,9%
15	Faillissement verbonden partij.	Toezicht via aandeelhoudersvergadering, dagelijks- of algemeen bestuur; periodieke audit; versterking risico-inzicht bij verbonden partijen.	10%	max. 1,8 mln. 	1,8%

Toelichting belangrijkste wijzigingen

1. De taakstellingen die in het meerjarig perspectief staan krijgen meer en meer het karakter van radicale innovaties en systeem-innovaties. Bij radicale innovaties gaat het om het herdefiniëren van producten en dienstverlening. Bij systeem-innovaties gaat het om een verregaande herdefiniëring van de lokale rolopvatting. Beide soorten taakstellingen zijn in hun uitwerking complexer en lastiger te realiseren dan de enkelvoudige bezuinigingsmaatregelen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd.
2. Verdwenen uit de top 15 is het risico op schade als gevolg van natuur- en klimaatontwikkelingen. Het invloed percentage t.o.v. andere risico's is gedaald omdat er aanvullende beheersmaatregelen getroffen zijn en er extra budget in de begroting beschikbaar is gesteld.
3. Nieuw in de top 15 is het risico dat de staat van onderhoud van wegen als onvoldoende wordt ervaren als gevolg van vorstschade of wortel opgroei. Het bedrag dat hiermee gemoeid kan zijn is hoger ingeschat dan bij de vorige actualisatie van de risicoparagraaf.
4. Het financieel gevolg van de risico's verbonden partijen is licht gestegen als gevolg van de komst van de ODT. Het risico op faillissement van een verbonden partij is lager ingeschat als gevolg van verkoop van aandelen, een financieel aflopende garantstelling en het aflossen van een lening.
5. Het risico op een tekort bij de BUIG middelen is als gevolg van een aantrekkende economie en veranderende rijksbijdragen fors lager geworden.
6. De omvang van de risico's van de decentralisaties in het sociaal domein, is de laatste jaren in totaliteit gedaald als gevolg van de getroffen maatregelen en het verkregen inzicht op de beleidsterreinen.

5.2.4 Benodigde weerstandscapaciteit

Door risico-simulatie wordt twee keer per jaar het bedrag berekend dat nodig is om risico's in financiële zin af te dekken. De simulatie wordt uitgevoerd op gekwantificeerde risico's van 50.000 euro of meer. Uitgaande van een mate van zekerheid van 90% leidt dit voor de risico's, niet zijnde grondexploitaties, per 9 augustus 2018 tot een benodigde capaciteit van 5,4 miljoen euro. Op basis van een vergelijkbare systematiek is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties per 31 december 2017 becijferd op 5,4 miljoen euro. De totaal benodigde capaciteit komt uit op 10,8 miljoen euro. Niet-financiële risico's zijn in de berekening niet meegenomen. Deze bestaan voornamelijk uit risico's ten aanzien van (tempo van) doelbereiking, kwaliteit en imago. Zij worden onderkend en waar mogelijk met maatregelen beheerst om de onderliggende risico's te reduceren of te vermijden.

5.2.5 Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote substantiële kosten te dekken. De structurele capaciteit is nodig om onverwachte tegenvallers in de begroting op te kunnen vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van gemeentelijke taken. De incidentele capaciteit is nodig om eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen.

Beschikbare weerstandscapaciteit	2019
Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Post onvoorzien in de begroting: structureel deel	25
Incidenteel	
Algemene reserve	19.505
Reserve grondbedrijf / bedrijventerreinen	-20.938
Stille reserves vastgoed	1.000
Post onvoorzien in de begroting: incidenteel deel	211
Totaal beschikbaar	-197

Bedragen * 1.000 euro

De ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit is positief beïnvloed door de jaarlijkse storting in de reserve grondbedrijf van 5,17 miljoen euro. Ook de storting van het resultaat van de septembercirculaire en de structurele rente-inkomsten op verstrekte leningen dragen bij aan een verbetering van de weerstandscapaciteit. De hogere uitgaven bestuursrapportage 2018 van 0,942 miljoen euro, de projectkosten voor de organisatie ontwikkeling (2018: 1,874 miljoen euro en 2019: 1,54 miljoen euro) en de stelpost voor het duurzaamheidsfonds (0,65 miljoen euro) zorgen voor een vermindering van de beschikbare weerstandscapaciteit. Na vaststelling van de programmabegroting 2019 bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit in 2019 0,2 miljoen euro negatief.

5.2.6 Weerstandsratio

In onderstaand overzicht wordt het benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit resulteert in een weerstandsratio, waarbij de streefwaarde van de ratio 1,0 is.

Bij die streefwaarde zijn er voldoende financiële mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.

Ten opzichte van de jaarverantwoording 2017 en de begroting 2018 is de benodigde weerstandscapaciteit voor grondexploitaties en overige exploitaties gedaald en de beschikbare capaciteit op beide onderdelen verbeterd.

Weerstandratio	Streefwaarde ratio = 1,0								
	Benodigd			Beschikbaar			Ratio		
	JVW 2017	BEGR 2018	BEGR 2019	JVW 2017	BEGR 2018	BEGR 2019	JVW 2017	BEGR 2018	BEGR 2019
Grondexploitatie	5,430	6,600	5,430	-28,693	-22,250	-20,938	-5,28	-3,37	-3,86
Overige exploitatie	5,780	6,000	5,359	25,622	13,802	20,741	4,43	2,30	3,87
Totaal	11,210	12,600	10,789	-3,071	-8,448	-0,197	-0,27	-0,67	-0,02

Bedragen * 1.000.000 euro

5.2.7 Financiële kengetallen

Onderstaand is een zestal financiële kengetallen opgenomen. De berekeningsmethode is via een ministeriële regeling voorgeschreven. Hiermee wordt de vergelijkbaarheid tussen gemeentebegrotingen bevorderd.

Financiële kengetallen	JVW 2017	BEGR 2018	BEGR 2019	RAMING 2020	RAMING 2021	RAMING 2022
Netto schuldquote	89%	95%	90%	86%	81%	77%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	77%	84%	80%	77%	73%	70%
Solvabiliteitsratio	3%	2%	3%	3%	5%	5%
Structurele exploitatieruimte	5%	2%	0%	2%	3%	4%
Grondexploitatie	19%	17%	16%	13%	12%	10%
Belastingcapaciteit	103%	107%	111%	111%	111%	111%

- De netto schuldquote verbetert de komende jaren door toekomstige aflossingen op geldleningen.
- Volgens de gemaakte afspraak met de toezichthouder wordt vanaf de begroting 2016 de structurele exploitatieruimte gestort in de algemene reserve om het negatief eigen vermogen te verbeteren. Hierdoor stijgt het solvabiliteitsratio de komende jaren.
- De boekwaarde van de grondexploitaties daalt de komende jaren, waardoor het kengetal grondexploitatie verbetert.